

Sygn. akt III AUa 560/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 września 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący sędzia Krzysztof Szewczak (spr.)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 22 września 2021 r. w L.

sprawy K. S.

przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego (...)

o wysokość emerytury policyjnej

na skutek apelacji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego (...)

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 26 maja 2021 r. sygn. akt VIII U 2462/20

oddala apelację

III AUa 560/21

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 czerwca 2017 r., nr ewid.: (...), Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego(...) w W. na podstawie art. 15c w zw. z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (t.j. Dz.U. 2016 r., poz. 708 ze zm.) oraz na podstawie otrzymanej z IPN informacji nr (...) z dnia 12 maja 2017 r., ponownie ustalił od dnia (...) wysokość emerytury policyjnej K. S.. Zgodnie z tą decyzją podstawę wymiaru świadczenia stanowiła kwota 4 077,39 zł, zaś emerytura wynosiła 75% jej podstawy wymiaru, tj. 3 058,04 zł. Tak ustalona emerytura policyjna była wyższa od przeciętnej emerytury ogłoszonej przez Prezesa ZUS i wobec tego wysokość emerytury policyjnej została ograniczona do kwoty 2 069,02 zł.

W odwołaniu od tej decyzji K. S., zaskarżając ją w całości, zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie:

1/ art. 2 Konstytucji RP polegające na arbitralnym obniżeniu przysługującego mu świadczenia emerytalnego, co narusza zasadę ochrony praw nabytych i zasadę sprawiedliwości społecznej, a także zasadę zaufania obywatela do państwa i tworzonego przez nie prawa oraz niedziałania prawa wstecz, wynikające z zasady demokratycznego państwa prawnego;

2/ art. 67 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP polegające na arbitralnym obniżeniu przysługującego odwołującemu się świadczenia emerytalnego, co stanowi nieproporcjonalne nieuzasadnione naruszenie przysługującego mu prawa do zabezpieczenia społecznego po osiągnięciu wieku emerytalnego;

3/ art. 30 oraz art. 47 Konstytucji RP w zw. z art. 8 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności polegające na naruszeniu jego godności, prawa do ochrony czci, dobrego imienia, prawa do prywatności i prawa do poszanowania życia rodzinnego, poprzez przyjęcie, że jego służba w okresie przed 31 lipca 1990 r. stanowiła „służbę na rzecz totalitarnego państwa”, a tym samym arbitralne przypisanie mu – w akcie prawnym rangi ustawy – winy za działania związane z naruszeniami praw człowieka, których dopuszczali się niektórzy przedstawiciele władzy publicznej PRL oraz niektórzy funkcjonariusze organów bezpieczeństwa PRL, a do których on w żaden sposób się nie przyczynił;

4/ art. 32 ust. 1 w zw. z art. 64 ust. 1 i 2 oraz art. 67 ust. 1 Konstytucji RP w zw. z art. 1 Protokołu nr (...) do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności w zw. z art. 14 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, polegające na nieuzasadnionym, dyskryminującym zróżnicowaniu jego uprawnień o charakterze majątkowym wynikających ze służby po roku 1990 i obniżeniu świadczeń emerytalnych należnych mu z tytułu tej służby, w stosunku do osób, które nie pełniły służby w okresie PRL, w sposób naruszający zasadę równości wobec prawa;

5/ art. 45 ust. 1 w zw. z art. 10 ust. 1 i 2 Konstytucji RP oraz art. 42 ust. 1 Konstytucji RP w zw. z art. 6 ust. 2 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, polegające na zastosowaniu represji bez wykazania winy indywidualnej, zastąpienie w tym zakresie władzy sądowniczej władzą ustawodawczą i odwróceniu w ten sposób zasady domniemania niewinności przez uznanie wszystkich funkcjonariuszy będących w służbie przed 31 lipca 1990 r. za winnych działań zasługujących na penalizację;

6/ art. 64 ust. 1 i 2 w zw. z art. 67 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP w zw. z art. 1 Protokołu nr (...) do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności w zw. z art. 14 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, polegające na arbitralnym naruszeniu jego osobistych praw majątkowych i prawa do poszanowania mienia, które podlegają równej dla wszystkich ochronie, na skutek nieproporcjonalnego naruszenia jego prawa do zabezpieczenia społecznego, co stanowi przejaw nieuzasadnionej represji ekonomicznej;

7/ przywołanie błędnej podstawy prawnej wydanej decyzji, tj. art. 15 c w związku z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) oraz ich rodzin, z jednoczesnym rażącym naruszeniem art. 33 ust. 1 tej ustawy, który określa wyłączne przesłanki takiej decyzji, a w konsekwencji bezprawne ponowne jej ustalenie w drastycznie obniżonej wysokości.

W konsekwencji tych zarzutów odwołujący się wnosił o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie mu emerytury policyjnej w dotychczasowej wysokości, tj. w kwocie 3 058,04 zł brutto miesięcznie oraz o zasądzenie od policyjnego organu emerytalnego na jego rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odwołania K. S. wskazał, że w okresie od 1 listopada 1975 r. do 31 stycznia 1985 r. pełnił służbę na stanowisku technika łączności w sekcji (...) Wydziału (...) (...) (...) w Z., a do jego obowiązków należało utrzymanie, naprawa i konserwacja sprzętu radiowego (radiotelefonów) w podległych jednostkach (...). Podkreślił, że nigdy nie wykonywał żadnych czynności na rzecz organów(...), ani nie współpracował z jednostkami (...). Wskazał, iż nie miał wiedzy, że Służba Łączności od dnia(...) podlegała (...). Podniósł, że w spornym okresie przebywał na zwolnieniu lekarskim, więc nie wykonywał żadnych czynności służbowych.

W odpowiedzi na odwołanie Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego (...) w W. wniósł o jego oddalenie, nie znajdując podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji oraz o zasądzenie od odwołującego się kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Wskazał, że z informacji nr (...) o przebiegu służby z dnia 12 maja 2017 r., sporządzonej przez Instytut Pamięci Narodowej, wynika, że odwołujący się w okresie od dnia (...) do dnia (...) pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13 b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) oraz ich rodzin (t.j. Dz.U. 2016 r., poz. 708 z ze zm.).

Wyrokiem z dnia 26 maja 2021 r. Sąd Okręgowy w Lublinie zmienił zaskarżoną decyzję poprzez ustalenie K. S. wysokości emerytury policyjnej od dnia (...) w kwocie obowiązującej do dnia 30 września 2017 r. (pkt I wyroku) oraz oddalił wnioszek K. S. o zasądzenie zwrotu kosztów procesu (pkt II wyroku).

W uzasadnieniu tego wyroku Sąd I instancji ustalił, że K. S., urodzonemu w dniu (...), policyjny organ emerytalny decyzją z dnia 1 września 1998 r. ustalił prawo do emerytury policyjnej. Wysokość tego świadczenia wyniosła 75% podstawy wymiaru i od dnia 1 marca 2017 r. wynosiła 3 058,04 zł.

W dniu 12 maja 2017 r. Instytut Pamięci Narodowej sporządził informację o przebiegu służby nr (...), z której wynika, że K. S. w okresie od dnia(...) do dnia(...) pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) oraz ich rodzin. Informacja ta stała się podstawą wydania zaskarżonej decyzji z dnia 19 czerwca 2017 r. Ustalając wysokość świadczenia policyjny organ emerytalny za okres wskazany w informacji przyjął 0% podstawy wymiaru.

Sąd Okręgowy dalej ustalił, że w 1966 r. K. S. przerwał naukę i został powołany do zasadniczej służby wojskowej, którą odbywał do (...)r. Po odbyciu służby wojskowej podjął pracę w (...) Przedsiębiorstwie (...) – Plac (...) w Z. w charakterze pracownika fizycznego. W 1970 r. rozpoczął dalszą naukę w(...) w L., które ukończył w 1975 r. uzyskując tytuł technika elektronika o specjalności radiotechnika i telewizja. W okresie od 3 sierpnia 1972 r. do 31 sierpnia 1973 r. był zatrudniony w Zakładzie (...) w Z. na stanowisku elektryka samochodowego. W okresie od 4 września 1973 r. do 31 października 1975 r. był zatrudniony w (...) w Z. kolejno na stanowiskach: montera i montera- specjalisty przy utrzymaniu urządzeń łączności kolejowej.

Z dniem 1 listopada 1975 r. K. S. został przyjęty do służby w (...)na okres służby przygotowawczej na stanowisku technika sekcji (...) Wydziału (...) (...) w Z.. Nadano mu stopień kaprała(...). Z dniem 1 lipca 1977 r. K. S. został odwołany z zajmowanego stanowiska i mianowany na stanowisko starszego technika sekcji (...) Wydziału (...) w (...) w Z.. W związku z upływem okresu służby przygotowawczej, z dniem 1 listopada 1978 r. został mianowany funkcjonariuszem stałej służby w (...) w Z..

Od 1982 r. K. S. leczył się na niewydolność kręgosłupa. Z tego powodu był wielokrotnie hospitalizowany i długotrwałe przebywał na zwolnieniach lekarskich. W lutym 1984 r. przeszedł zabieg operacyjny przepukliny (...),(...) kręgosłupa, w związku z tym w okresie od 23 stycznia do 23 lutego 1984 r. był hospitalizowany na Oddziale (...) w Wojewódzkim Szpitalu (...) w Ł..

(...) Komisja Lekarska przy Zarządzie (...) w Ł. orzeczeniem z dnia 3 października 1984 r. uznała odwołującego się trwale niezdolnym do służby w organach (...) i zaliczyła do trzeciej grupy inwalidzkiej z ogólnego stanu zdrowia. Z dniem 31 stycznia 1985 r. K. S. został zwolniony ze służby w(...).

W spornym okresie, tj. od (...) do(...) K. S. pełnił służbę na stanowisku starszego technika Sekcji (...) Wydziału(...)(...) w Z.. W trakcie służby jedynym zajęciem odwołującego się była naprawa radiotelefonów używanych na posterunkach milicji oraz w radiowozach.

Odwołujący się nie był poddawany weryfikacji w 1990 r., ponieważ wcześniej został zwolniony ze służby i pobierał rentę inwalidzką, zaś następnie w okresie od 1 września 1985 r. do 31 lipca 1998 r. był zatrudniony w Państwowej (...)jako technik radiowy.

Sąd Okręgowy zaznaczył, że powyższych ustaleń dokonał na podstawie dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach policyjnego organu emerytalnego oraz aktach sprawy, w tym dokumentów znajdujących się w teczkach personalnych K. S. złożonych przez IPN w formie płyty CD, jak również na podstawie zeznań odwołującego się. Okoliczności wynikające z tych dowodów nie były sporne między stronami. Zeznania odwołującego się odpowiadały informacjom zawartym w dokumentach, przez co zostały uznane za wiarygodne. Nie zostały one skutecznie

zakwestionowane przez pozwanego organ emerytalny, były spójne z treścią dokumentów znajdujących się w aktach osobowych oraz przedłożonych przez odwołującego się.

K. S. w sposób niebudzący wątpliwości opisał swoją służbę w spornym okresie, zakres i charakter wykonywanych czynności, mających czysto techniczny charakter. Jego relacja znajdowała oparcie w danych zawartych w aktach osobowych, tj. opiniach i notatkach o przebiegu służby. Odwołujący się zeznał, że w trakcie służby jako technik stacji radiowych zajmował się wyłącznie naprawą radiotelefonów, poza tym nie był zaangażowany w żadną działalność o charakterze politycznym, a o tym, że był funkcjonariuszem (...) dowiedział się dopiero z zaskarżonej w niniejszym postępowaniu decyzji.

Pozwany organ emerytalny nie kwestionował zeznań K. S., nie zgłosił w tym zakresie wniosków dowodowych, opierając się jedynie na treści zaświadczenia IPN, które Sąd Okręgowy poddał analizie i ocenie przez pryzmat stanu prawnego, a także okoliczności faktycznych ustalonych w oparciu o zeznania odwołującego się i danych z akt osobowych.

Dokonując oceny informacji Instytutu Pamięci Narodowej o przebiegu służby z dnia 12 maja 2017 r., nr (...), zgodnie z którą w okresie od dnia (...) do dnia(...). wnioskodawca pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa, Sąd Okręgowy uznał, że tego rodzaju informacja podlega wszechstronnej kontroli w postępowaniu sądowym. W razie zaskarżenia decyzji policyjnego organu emerytalnego o ostatecznym ukształtowaniu praw emerytalnych funkcjonariusza rozstrzyga co do istoty sąd powszechny, który nie jest prawnie związany treścią tej informacji. Sąd I instancji powołał się przy tym na pogląd przedstawiony w uzasadnieniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 stycznia 2012 r., K 36/09 (OTK-ZU 2012, z. 1A, poz. 3) oraz w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2011 r., II UZP 10/11 (OSNP 2012, nr 23-24, poz. 298), że „sąd powszechny (sąd ubezpieczeń społecznych), rozpoznający sprawę w wyniku wniesienia odwołania od decyzji organu emerytalnego (dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego (...) w W.) w sprawie ponownego ustalenia (obniżenia) wysokości emerytury policyjnej byłego funkcjonariusza Służby Bezpieczeństwa, nie jest związany treścią informacji o przebiegu służby w organach bezpieczeństwa państwa przedstawionej przez Instytut Pamięci Narodowej – zarówno co do faktów (ustalonego w tym zaświadczeniu przebiegu służby), jak i co do kwalifikacji prawnej tych faktów (zakwalifikowania określonego okresu służby jako służby w organach bezpieczeństwa państwa). Związanie to obejmuje jedynie organ emerytalny, który przy wydawaniu decyzji musi kierować się danymi zawartymi w informacji o przebiegu służby”. Informacja przekazana przez IPN jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 k.p.c. i podlega weryfikacji przez pryzmat całokształtu materiału dowodowego.

Sąd Okręgowy dalej wskazał, że obowiązujące od dnia 1 stycznia 2017 r. przepisy, m.in. art. 15c ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) oraz ich rodzin, przewidują nowe zasady ustalania wysokości emerytur policyjnych funkcjonariuszy, którzy pełnili służbę na rzecz totalitarnego państwa. Stosownie do art. 15c ust. 1 ostatnio powołanej ustawy, w przypadku osoby, która pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b, i która pozostawała w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 roku, emerytura wynosi:

- 1) 0 % podstawy wymiaru - za każdy rok służby na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b;
- 2) 2,6 % podstawy wymiaru - za każdy rok służby lub okresów równorzędnych ze służbą, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1, 1a oraz 2-4.

Natomiast zgodnie z art. 15c ust. 3 tej ustawy wysokość emerytury ustalonej zgodnie z ust. 1 i 2 nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

W sprawie niniejszej Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego(...) w W., na wniosek złożony na podstawie art. 13a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) oraz ich rodzin, otrzymał z Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu informację o przebiegu służby odwołującego się, zgodnie z którą pełnił on służbę na rzecz totalitarnego państwa, określoną w art. 13b ustawy w okresie od dnia (...) do dnia (...). W związku z tym, że ta informacja Instytutu Pamięci Narodowej nie wiąże sądu powszechnego,

sąd ten samodzielnie określa, czy w okresie spornym funkcjonariusz faktycznie pełnił taką służbę. Wspomniany art. 13b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) oraz ich rodzin zawiera katalog enumeratywnie wymienionych cywilnych i wojskowych instytucji oraz formacji, w których służba pełniona w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. została określona jako pełniona na rzecz totalitarnego państwa. IPN wskazał, że wnioskodawca w okresie od dnia(...) do(...) pełnił służbę w Sekcji (...) Wydziału (...) (...) w (...) w Z., która to służba wymieniona została w art. 13b ust. 1 pkt 5 lit. „d” tiret 8 ostatnio powołanej ustawy.

Zdaniem Sądu Okręgowego, instytucje i formacje wymienione w art. 13b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) oraz ich rodzin i ich przyporządkowanie do pojęcia „służby na rzecz totalitarnego państwa” nie jest wystarczające dla spełnienia przesłanki z art. 15c ust. 1 pkt 1 tej ustawy. Sąd I instancji powołał się uchwałę składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2020 r., III UZP 1/20 (LEX nr 3051750), w której Sąd Najwyższy stwierdził, że kryterium „służby na rzecz totalitarnego państwa” określone w art. 13b ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) oraz ich rodzin powinno być oceniane na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym także na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka. W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy zwrócił uwagę na to, że służba „na rzecz państwa totalitarnego” nie musi być tożsama ze służbą pełnioną w okresie istnienia tego państwa i w ramach istniejących w tym państwie organów i instytucji. Nie każde bowiem nawiązanie stosunku prawnego w ramach służby państwowej wiąże się automatycznie ze zindywidualizowanym zaangażowaniem bezpośrednio ukierunkowanym na realizowanie charakterystycznych dla ustroju tego państwa zadań i funkcji. Tym samym nie można zgodzić się z założeniem, że sam fakt stwierdzenia pełnienia służby od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. w wymienionych instytucjach i formacjach jest wystarczający do uzyskania celu ustawy, w tym także, aby wykluczone zostało prawo do dowodzenia, iż służba pełniona w tym czasie nie była służbą na rzecz totalitarnego państwa, zwłaszcza gdy chodzi o osobę, której już raz obniżono świadczenie za samo jej pełnienie. Pojęcie to należy odkodować jako punkt wyjścia do analizy sytuacji prawnej indywidualnych świadczeniobiorców. Sąd Najwyższy poparł tę argumentację kompetencją ministra właściwego do spraw wewnętrznych wynikającą z art. 8a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) oraz ich rodzin, wskazując, że skoro w drodze decyzji, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, minister może wyłączyć stosowanie przepisów art. 15c, art. 22a i art. 24a tej ustawy, to tego uprawnienia nie może być pozbawiony sąd powszechny w związku z realizacją konstytucyjnej prerogatywy sprawowania wymiaru sprawiedliwości. O ile uprawnienie ministra wynika z jego decyzji uznaniowej, o tyle uprawnienie sądu będzie wypadkową funkcją interpretacji przepisów, stosownie do wyników postępowania dowodowego. Z tych wszystkich względów nie można ograniczyć się do bezrefleksyjnej wykładni językowej art. 13b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) oraz ich rodzin, bowiem zakodowane w nim pojęcie stanowi kryterium wyjściowe, a więc przybiera postać domniemania możliwego do obalenia w procesie cywilnym. Zrównanie statusu osób – przez jednolite obniżenie świadczenia z zabezpieczenia społecznego – które kierowały organami państwa totalitarnego, angażowały się w realizację zadań i funkcji państwa totalitarnego, nękały swych obywateli także na innym polu niż styk szeroko rozumianego prawa karnego, a więc tych podmiotów, których ocena jest zdecydowanie aksjologicznie negatywna, z osobami, których postawa nie pozostawała w bezpośredniej opozycji do zadań i funkcji tego państwa, lecz sprowadzała się do czynności akceptowalnych i wykonywanych w każdym państwie, także demokratycznym, bez skojarzeń prowadzących do ujemnych ocen, nie może być dokonane za pomocą tych samych parametrów. Inaczej każdy podmiot funkcjonujący w systemie państwa w tych latach mógłby się spotkać z zarzutem, że jego działanie, w ogólnym rozrachunku, było korzystne dla państwa totalitarnego. Niektóre funkcje państwa są bowiem konieczne bez względu na jego model.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Okręgowy uznał, że dane zawarte w aktach osobowych K. S., uzupełnione jego zeznaniami, nie pozwalają na przypisanie mu pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa. Wykonywał on obowiązki, które mając na uwadze zadania służb i jednostek organizacyjnych (...) oraz ich odpowiedników terenowych w wydziale (...), w którym pełnił służbę, rozkładały się na obszary bezpieczeństwa państwa, które są istotne w każdym jego modelu. Brak jest jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, iż K. S. podejmował aktywne działania wywiadowcze i kontrwywiadowcze przeciwko ruchom demokratyczny wolnościowym, godzące w fundamentalne prawa i wolności człowieka, w okresie spornym, kiedy wykonywał pracę w Sekcji (...)Wydziału (...) (...) w Z.. W okresie tym odwołujący

się pełnił służbę jako starszy technik, jednak w jego aktach osobowych brak jest dokumentów potwierdzających, że w tym czasie realizował obowiązki, które można by zestawić z metodami totalitarnymi, uderzającymi w podstawowe prawa i wolności. Odwołujący się realizował zadania czysto techniczne, związane z normalnym działaniem państwa mieszczące się w standardach każdego ustroju, a policyjny organ emerytalny nie wykazał okoliczności przeciwnych.

Sąd Okręgowy nadto podkreślił, że w spornym okresie odwołujący się z uwagi na zły stan zdrowia przebywał na długotrwałych zwolnieniach lekarskich, nie wykonywał żadnych czynności służbowych, co znajduje potwierdzenie w znajdujących się w aktach osobowych notatkach służbowych i wnioskach złożonych o skierowanie go na komisję lekarską w celu stwierdzenia jego przydatności do służby w (...). Ostatecznie komisja lekarska orzeczeniem z dnia 3 października 1984 r. uznała K. S. za trwale niezdolnego do służby w organach (...) i zaliczyła do trzeciej grupy inwalidzkiej z ogólnego stanu zdrowia. W konsekwencji tego orzeczenia komisji lekarskiej odwołujący się został zwolniony ze służby. Sąd I instancji nadto podniósł, że K. S. w latach 1985-1998 pracował w Państwowej (...) mającej na celu zapewnienie bezpieczeństwa obywateli.

W związku z tym, że K. S. nie pełnił służby na rzecz totalitarnego państwa w rozumieniu art. 13b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) oraz ich rodzin Sąd Okręgowy uznał, że policyjny organ emerytalny nie był uprawniony do obniżenia wysokości emerytury policyjnej odwołującego się, ponieważ ostatecznie nie wykazał, że pełnił on służbę na rzecz totalitarnego państwa. Uzasadniało to, zdaniem Sądu Okręgowego, zmianę zaskarżonej decyzji poprzez ustalenie K. S. wysokości emerytury policyjnej od dnia(...) w wysokości obowiązującej do dnia 30 września 2017 r.

Sąd Okręgowy nie zasądził na rzecz K. S. zwrotu kosztów procesu, ponieważ nie był on reprezentowany przez fachowego pełnomocnika, a jednocześnie nie wykazał, że poniósł jakiegokolwiek koszty procesu, o których mowa w art. 98 § 2 k.p.c.

Apelację od tego wyroku wniósł Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego(...). Zaskarżając wyrok Sądu I instancji w całości pozwany organ emerytalny zarzucił mu:

1/ naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie:

a/ art. 15c w związku z art. 13b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) oraz ich rodzin oraz art. 1 i art. 2 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) oraz ich rodzin (Dz.U. 2016 r., poz. 2270) poprzez ich niezastosowanie w sytuacji, gdy bezspornym jest, że odwołujący się pełnił formalnie „służbę na rzecz totalitarnego państwa” zdefiniowaną w art. 13b ustawy zaopatrzeniowej, a w związku z tym spełnione zostały przesłanki warunkujące ponowne przeliczenie jego świadczenia z zabezpieczenia społecznego służb mundurowych;

b/ art. 15c w związku z art. 13a ust. 5 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) oraz ich rodzin oraz § 14 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia (...) z dnia 18 października 2004 r. w sprawie trybu postępowania i właściwości organu w zakresie zaopatrzenia funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, (...) Granicznej, Biura Ochrony Rządu i Państwowej Straży Pożarnej oraz ich rodzin (t.j. Dz.U. 2015 r., poz. 1148 ze zm.) poprzez ich niezastosowanie, a tym samym błędne ustalenie wysokości emerytury policyjnej byłego funkcjonariusza pełniącego „służbę na rzecz totalitarnego państwa”, o której mowa art. 13b ustawy zaopatrzeniowej;

c/ art. 13b ustawy zaopatrzeniowej poprzez wprowadzenie do zawartej tam definicji „służby na rzecz totalitarnego państwa” przesłanek z tego przepisu niewynikających, tj. obowiązku dodatkowego wykazywania, iż służba w jednostkach i formacjach w nim wymienionych polegała na zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, łamaniu praw człowieka i obywatela na rzecz komunistycznego ustroju totalitarnego, co w konsekwencji prowadzi do nieuzasadnionego, sprzecznego z jednoznacznym, literalnym brzmieniem tego przepisu;

d/ art. 2, art. 7, art. 8, art. 178 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 15c oraz art. 13b ustawy zaopatrzeniowej oraz art. 2 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) oraz ich rodzin poprzez ich niezastosowanie i wydanie orzeczenia z pominięciem obowiązujących przepisów prawa;

e/ art. 188 Konstytucji RP poprzez samodzielne rozstrzygnięcie niejako „w zastępstwie” Trybunału Konstytucyjnego o niekonstytucyjności art. 15c ustawy zaopatrzeniowej w oparciu, o który została wydana zaskarżona decyzja, pomijając wynikającą z tego przepisu wyłączną kompetencję Trybunału Konstytucyjnego w zakresie stwierdzania zgodności ustaw i umów międzynarodowych z Konstytucją RP;

2/ naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie:

a/ art. 177 § 1 pkt 3¹ k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji niezawieszenie postępowania odwoławczego do czasu rozstrzygnięcia postępowań toczących się przed Trybunałem Konstytucyjnym w sprawach sygn. akt P 4/18, P 16/19 oraz P 10/20, w których ma zostać rozstrzygnięta kwestia zgodności z Konstytucją art. 15c, art. 22a i art. 24a w związku z art. 13b ustawy zaopatrzeniowej oraz w związku z art. 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) oraz ich rodzin (Dz.U. 2016 r., poz. 2270), w sytuacji gdy głównym zarzutem odwołującego się jest niekonstytucyjność przepisów stanowiących podstawę wydania zaskarżonej decyzji z dnia 19 czerwca 2017 r., nr ewid.: (...), o ponownym ustaleniu wysokości emerytury policyjnej;

b/ art. 233 k.p.c. w związku z art. 13b ustawy zaopatrzeniowej poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów, a w związku z tym bezpodstawne uznanie przez Sąd I instancji, że służba odwołującego się nie stanowi „służby na rzecz totalitarnego państwa” w rozumieniu ustawy zaopatrzeniowej, pomimo wyraźnego wymienienia formacji, w której służył odwołujący się, w treści art. 13b ust. 1 pkt 5 lit. „d” tiret 8 tej ustawy;

c/ art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 252 k.p.c., które miało wpływ na treść rozstrzygnięcia, polegające na zakwestionowaniu przez Sąd I instancji informacji IPN nr 489162/2017 z dnia 12 maja 2017 r., pomimo udowodnienia przez odwołującego się okoliczności przeciwnych;

d/ art. 232 k.p.c. w związku z art. 6 k.c. w związku z art. 13b i art. 15c ustawy zaopatrzeniowej oraz art. 2 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) oraz ich rodzin (Dz.U. 2016 r., poz. 2270), poprzez bezpodstawne uznanie, że pozwany organ emerytalny był zobowiązany do wykazania, że odwołujący się podejmował jakiegokolwiek działania polegające na zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, łamaniu praw człowieka i obywatela na rzecz komunistycznego ustroju totalitarnego;

e/ art. 87 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym poprzez uznanie przez Sąd I instancji związania treścią uchwały Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2020 r., III UZP 1/20.

W konsekwencji tych zarzutów apelant wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania od zaskarżonej decyzji oraz zasądzenie od odwołującego się na rzecz policyjnego organu emerytalnego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za II instancję ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania, w tym kosztach zastępstwa procesowego za II instancję.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ nie zostały w niej przedstawione zarzuty skutkujące zmianą lub uchyleniem zaskarżonego wyroku.

W apelacji policyjnego organu emerytalnego przedstawione zostały zarówno zarzuty naruszenia prawa materialnego, jak i procesowego. W tym miejscu należy zauważyć, że prawidłowość zastosowania lub wykładni prawa materialnego może być właściwie oceniona jedynie na kanwie niewadliwie ustalonej podstawy faktycznej rozstrzygnięcia. Skuteczne zatem zgłoszenie zarzutu dotyczącego naruszenia prawa materialnego wchodzi zasadniczo w rachubę tylko wtedy, gdy

ustalony przez sąd pierwszej instancji stan faktyczny, będący podstawą zaskarżonego wyroku, nie budzi zastrzeżeń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 1997 r., II CKN 60/97 – OSNC 1997, z. 9, poz. 128; uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 1997 r., II CKN 188/97 – LEX nr 1228728; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 1999 r., II CKN 525/98 – LEX nr 1213499; uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 2000 r., II CKN 1061/98 – LEX nr 749997; uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2002 r., IV CKN 1547/00 – LEX nr 78324 oraz uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 października 2007 r., II CSK 273/07 – LEX nr 621239).

W pierwszej kolejności należy więc się odnieść do przedstawionego w apelacji zarzutu obrazy art. 177 § 1 pkt 3⁽¹⁾ k.p.c. Apelant upatrywał naruszenia tego przepisu w jego niezastosowaniu i w konsekwencji niezawieszenie postępowania w sprawie niniejszej do czasu zakończenia postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym w sprawach sygn. akt P 4/18, P 16/19 oraz P 10/20, w których ma być dokonana ocena zgodności z Konstytucją RP przepisów art. 15c, art. 22a i art. 24a w związku z art. 13b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (t.j. Dz.U. 2020 r., poz. 723). Sąd Apelacyjny miał na uwadze, że przed Trybunałem Konstytucyjnym toczy się postępowanie w sprawie, sygn. akt P 4/18, o stwierdzenie zgodności z Konstytucją RP mających zastosowanie w sprawie niniejszej przepisów art. 15c w związku z art. 13b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) oraz ich rodzin oraz przepisów wprowadzających do niej od dnia 1 października 2017 r. regulacje dotyczące służby na rzecz totalitarnego państwa. Niezawieszenie postępowania w sprawie niniejszej przez Sąd Okręgowy nie nasuwa żadnych zastrzeżeń z przyczyn, o których niżej będzie mowa. Sąd Apelacyjny również nie skorzystał z możliwości zawieszenia postępowania w sprawie niniejszej na podstawie art. 177 § 1 pkt 3⁽¹⁾ k.p.c., uznając przy tym, że odbyłoby się to ze szkodą dla jej rozpoznania w rozsądnym terminie. Ocena ta jest tym bardziej uzasadniona jeżeli weźmie się pod uwagę fakty dotyczące procedowania przez Trybunał Konstytucyjny w w/w sprawie, które wskazują, że postępowanie w niej zostało zainicjowane pytaniem prawnym Sądu Okręgowego w Warszawie jeszcze z dnia 24 stycznia 2018 r., zaś pierwszą rozprawę w niej wyznaczono na dzień 17 marca 2020 r., a więc po upływie ponad 2 lat od wpływu tej sprawy do Trybunału. Termin ten jednak nie doszedł do skutku, a następny zaplanowano na dzień 21 kwietnia 2020 r., ale on również nie doszedł do skutku. Kolejny termin rozprawy wyznaczono na dzień 15 lipca 2020 r., na którym zarządzono przerwę w rozprawie do dnia 18 sierpnia 2020 r. Z kolei na tym terminie zarządzono przerwę w rozprawie do dnia 11 września 2020 r. Podobnie jak wcześniejsze, również ten ostatni termin nie doszedł do skutku, a następny termin wyznaczono na dzień 6 października 2020 r., zaś ogłoszenie wyroku zostało odroczone do dnia 20 października 2020 r. Do ogłoszenia wyroku jednak nie doszło, bowiem w dniu 16 października 2020 r. przewodnicząca składu orzekającego wydała zarządzenie o otwarciu zamkniętej rozprawy na nowo i odwołaniu terminu ogłoszenia orzeczenia wyznaczonego na dzień 20 października 2020 r. Następnie zarządzeniem Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 kwietnia 2021 r. został wyznaczony termin rozprawy w sprawie sygn. akt P 4/18 na dzień 17 czerwca 2021 r. Jednak zarządzeniem z dnia 14 czerwca 2021 r. ten termin rozprawy został odwołany. Od tej ostatniej daty, aż do rozpoznania apelacji w sprawie niniejszej, nie był znany zamierzony dalszy tok postępowania w tej sprawie. Długie i nietypowe procedowanie przez Trybunał Konstytucyjny w sprawie sygn. akt P 4/18 bynajmniej nie przemawiało za zawieszeniem postępowania w sprawie niniejszej, które zresztą w świetle art. 177 § 1 pkt 3⁽¹⁾ k.p.c. jest fakultatywne, a zatem zależne od decyzji sądu orzekającego w danej sprawie, biorącego pod uwagę wszystkie jej okoliczności. Długość postępowania przed samym Trybunałem Konstytucyjnym przekłada się na długość postępowania przed sądami powszechnymi w sprawach takich jak niniejsza i stanowi już poważne zagrożenie dla rozpoznania ich w rozsądnym terminie. Przypomnieć tu się godzi, że prawo strony dostępu do sądu i rozpoznania jej sprawy w rozsądnym terminie, gwarantowane w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w dniu 4 listopada 1950 r. (Dz.U. 1993 r., Nr 61, poz. 284 ze zm.), jest szczególnie akcentowane w sprawach, w których przedmiotem postępowania są świadczenia mające istotne znaczenie dla egzystencji ubezpieczonych, czy uprawnionych do zaopatrzenia emerytalnego (emerytury, renty, wynagrodzenia za pracę). Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka sprawy dotyczące źródeł

utrzymania należą do spraw o szczególnym znaczeniu dla strony (ubezpieczonego, uprawnionego do zaopatrzenia emerytalnego) i konieczne jest, aby postępowanie w nich toczyło się szczególnie szybko.

Oczywiście odpowiedź na skierowane do Trybunału Konstytucyjnego pytanie prawne w powołanej wyżej sprawie sygn. akt P 4/18 leży w szeroko pojętym interesie wymiaru sprawiedliwości. Po pierwsze, dlatego że wskazane w pytaniu prawnym przepisy art. 15c, art. 22a i art. 13b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) oraz ich rodzin dotyczą tysięcy obywateli, którzy mają prawo oczekiwać niezwłocznego przesądzenia, czy w/w przepisy są zgodne z Konstytucją RP. Po drugie, powołane wyżej przepisy dotyczą istotnego obniżenia świadczeń emerytalnych i rentowych, które są podstawą utrzymania emerytów, rencistów oraz ich rodzin. Należy nadto wskazać, że zgodnie z art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) oraz ich rodzin (Dz.U. 2016 r., poz. 2270) wniesienie odwołania od decyzji policyjnego organu emerytalnego dotyczącej ponownego ustalenia wysokości świadczeń nie wstrzymuje jej wykonania, co jest ewenementem w obszarze stosunków, zarówno z zakresu ubezpieczeń społecznych, jak i z zakresu zaopatrzenia emerytalnego. Z powyższych względów rozstrzygnięcie w przedmiocie konstytucyjności przepisów stanowiących podstawę obniżenia świadczeń winno być priorytetem organów państwa. W kontekście powyższych uwag należy z przykrością skonstatować, że dotychczas nie nastąpiło wydanie przez Trybunał Konstytucyjny wyroku w sprawie sygn. akt P 4/18, choć od zadania pytania prawnego minęło już przeszło trzy i pół roku. Oczekiwanie przez sądy powszechne na rozstrzygnięcie w/w sprawy pozostaje w coraz wyraźniejszej kolizji z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, zgodnie z którym każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Prowadzi to do destabilizacji sprawowania wymiaru sprawiedliwości polegającej na nierozstrzygnięciu kilkudziesięciu tysięcy odwołań od decyzji policyjnego organu emerytalnego wydanych jeszcze w 2017 r. Koncyliacyjny sposób współpracy sądów i trybunałów winien zakładać wzajemne dostrzeganie istotnych społecznie oczekiwań w dziedzinie stosowania prawa.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, mając na względzie przepis art. 8 ust.2 Konstytucji RP, w sytuacji kumulatywnego zaistnienia następujących okoliczności:

- 1/ braku odpowiedzi Trybunału Konstytucyjnego na pytanie prawne;
- 2/ nadania decyzji administracyjnej przymiotu natychmiastowej wykonalności;
- 3/ przedmiotu sprawy dotyczącego emerytur i rent, czyli świadczeń stanowiących podstawę utrzymania odwołujących się;
- 4/ konieczności zagwarantowania merytorycznej oceny zaskarżonych decyzji co stanowi realizację konstytucyjnego prawa do sądu

– sąd powszechny na zasadzie wyjątku, w celu realizacji konstytucyjnego obowiązku wymierzania sprawiedliwości, ma prawo pominąć w danym stanie faktycznym przepis ustawy ze względu na jego sprzeczność z przepisami Konstytucji RP. Wymierzenie sprawiedliwości nie ma bowiem jedynie charakteru formalnego, który sprowadza się do wydania orzeczenia w określonym trybie, lecz także aspekt materialny wyrażający się w rozstrzygnięciu o prawach i obowiązkach stron z uwzględnieniem fundamentalnych dla porządku prawnego wartości takich jak godność, równość wobec prawa, ochrona prawa słusznie nabytego, ochrona własności i innych praw majątkowych.

Stanowisko to nie godzi w stabilność porządku prawnego i nie jest wyrazem uzurpacji określonych uprawnień przez sąd powszechny. Nie jest również przejawem lekceważenia innych organów władzy, wręcz przeciwnie, zmierza do zachowania w zakresie stosunków społecznych prymatu podstawowych zasad, na których zbudowany jest system prawa.

Należy ponadto zauważyć, że nawet wydanie przez Trybunał Konstytucyjny wyroku w sprawie sygn. akt P 4/18 może stwarzać stronom, stosownie do jego treści, możliwość potencjalnego wznowienia postępowania na podstawie art. 401¹ k.p.c., art. 403 § 4 k.p.c. i art. 416¹ k.p.c.

Wynik postępowania w dwu pozostałych sprawach zawisłych przed Trybunałem Konstytucyjnym (sygn. akt P 16/19 oraz P 10/20) nie ma znaczenia dla prawidłowego rozpoznania sprawy niniejszej. W pierwszej z tych spraw (sygn. akt P 16/19) przedmiotem postępowania jest bowiem ocena zgodności z Konstytucją RP przepisu art. 24a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) oraz ich rodzin, który z oczywistych względów, jako dotyczący ponownego ustalania wysokości policyjnej renty rodzinnej, w sprawie niniejszej nie ma zastosowania. Z kolei postępowanie w drugiej sprawie (sygn. akt P 10/20) zostało zakończone przed Trybunałem Konstytucyjnym wyrokiem z dnia 16 czerwca 2021 r. (OTK-A 2021, poz. 40), w którym orzeczono, że art. 22a ust. 2 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) oraz ich rodzin jest zgodny z art. 2 oraz art. 67 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. Przepis art. 22a ustawy zaopatrzeniowej reguluje ponowne ustalanie wysokości policyjnej renty inwalidzkiej, zaś przedmiotem postępowania w sprawie niniejszej jest ponowne ustalenie wysokości emerytury policyjnej. W związku z tym ostatnio powołany wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy niniejszej.

Istota sporu w sprawie niniejszej sprowadzała się do kwestii, jakie znaczenie należało przypisać informacji Instytutu Pamięci Narodowej, o której mowa w art. 13a ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) oraz ich rodzin, a w szczególności, czy sąd jest związany tą informacją, czy też podlega ona weryfikacji w toku postępowania sądowego, oraz czy w postępowaniu sądowym dopuszczalne jest ustalenie, że służba danego funkcjonariusza w okresie wskazanym w informacji Instytutu Pamięci Narodowej, o której wyżej mowa, nie była służbą na rzecz totalitarnego państwa w rozumieniu art. 13b ustawy zaopatrzeniowej. Przepis ten łączy służbę na rzecz totalitarnego państwa z samym podjęciem służby w instytucjach i formacjach w nim wymienionych. Wprowadza on zatem domniemanie pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa. Domniemanie to może być obalone w procesie cywilnym. Rzeczą oczywistą jest, że u podstaw wprowadzenia katalogu jednostek wymienionych w art. 13b ustawy zaopatrzeniowej leżały ważne racje historyczne, albowiem działania tych jednostek nakierowane były na ochronę interesów partii komunistycznej tworzącej totalitarne państwo oraz pośrednio na ochronę interesów ZSRR i jego dominacji na obszarze Państwa Polskiego i w innych krajach Europy Środkowo-Wschodniej. Samo przystąpienie do takiej formacji jest istotną okolicznością w zakresie oceny pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa. Zarazem jednak w procesie cywilnym każdy podmiot ma prawo dowodzić, że mimo pełnienia służby w w/w jednostkach, nie pełnił jednak służby na rzecz totalitarnego państwa, czy to ze względu na formalne bądź nieformalne wewnętrzne unormowania, z których wynika brak realizacji celów właściwych danej jednostce, bądź z uwagi na taki szczególny zakres obowiązków służbowych, które wykluczają przyjęcie, iż miała miejsce służba, o której mowa w art. 13b ustawy zaopatrzeniowej. Ocena ważkości i wiarygodności dowodów służących obaleniu w/w domniemania należy do sądu. Stwierdzić należy, że informacja IPN, o której mowa w art. 13a ust. 1 i 5 ostatnio powołanej ustawy nie jest wyłącznym dowodem zdarzeń w niej stwierdzonych, o czym jeszcze niżej będzie mowa.

Sąd Najwyższy w powołanej już wyżej uchwale składu 7 sędziów z dnia 16 września 2020 r., III UZP 1/20 (Legalis nr 2467938) wskazał, że sądu powszechnego nie wiąże informacja o przebiegu służby. W razie stosownego zarzutu przeciwko osnowie tej informacji, sąd będzie zobowiązany do rekonstrukcji przebiegu służby w konkretnym wypadku. Przedstawione przez odwołującego się kontrfakty będą oczywiście podlegać swobodnej ocenie (art. 233 § 1 k.p.c.), w szczególności co do długości okresu pełnienia służby, jej historycznego umiejscowienia w okresie od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r., miejsca pełnienia służby, zajmowanego stanowiska czy stopnia służbowego. Przebieg postępowania w sprawie z odwołania od decyzji ponownie ustalającej wysokość emerytury policyjnej winien oscylować wokół procesowych zasad dowodzenia i rozkładu ciężaru dowodu, z uwzględnieniem dowodów *prima facie*, domniemań faktycznych (wynikających chociażby z informacji o przebiegu służby) i prawnych oraz zasad ich obalania. Stąd też stwierdzenie pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa w okresie od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r. nie może być dokonane wyłącznie na podstawie informacji Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (kryterium formalnej przynależności do służb), lecz na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym także na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka służących reżimowi komunistycznemu (art. 13b ust. 1 w związku z art. 13a ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej).

Odnosząc się do pierwszego z zagadnień wskazanych na wstępie tej części rozważań, należy stwierdzić, że Sąd Okręgowy prawidłowo przyjął, iż sąd rozpoznający sprawę, w której postępowanie zostało wszczęte na skutek wniesienia odwołania od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego (...) dotyczącej ponownego ustalenia (obniżenia) wysokości emerytury policyjnej byłego funkcjonariusza, nie jest związany treścią informacji o przebiegu służby w organach bezpieczeństwa państwa przedstawionej przez Instytut Pamięci Narodowej, zarówno co do faktów (ustalonego w tej informacji przebiegu służby), jak i co do kwalifikacji prawnej tych faktów, tj. zakwalifikowania konkretnego okresu służby jako służby w organach bezpieczeństwa państwa (por. uzasadnienie powołanej wyżej uchwały Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2020 r., III UZP 1/20 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2011 r., II UZP 10/11 – OSNP 2012, nr 23-24, poz. 298). Przedstawiony w apelacji zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 252 k.p.c. i art. 13b ustawy zaopatrzeniowej należało zatem uznać za chybiony.

W przypadku K. S. informacja Instytutu Pamięci Narodowej o przebiegu służby nr (...) z dnia 12 maja 2017 r., wskazuje, poza jego danymi osobowymi, jedynie okres od dnia (...) do dnia (...), jako okres pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa, bez wskazania przy tym w jakich konkretnie formacjach i instytucjach służba ta była pełniona. Z dodatkowej informacji nadesłanej Sądowi Okręgowemu przez Instytut Pamięci Narodowej wynika, że odwołujący się w spornym okresie pełnił służbę w Wydziale (...) (...) w Z. na stanowisku starszego technika sekcji radiowej (pismo IPN z dnia 27 stycznia 2021 r. – k. 74-75).

Okolicznością istotną dla rozstrzygnięcia sprawy niniejszej jest to, że przez cały okres wskazany w w/w informacji IPN, jako okres służby na rzecz totalitarnego państwa, K. S. ze względu na zły stan zdrowia faktycznie nie wykonywał czynności operacyjno-technicznych niezbędnych w działalności (...), o których mowa w art. 13b ust. 1 pkt 5 lit. „d” ustawy zaopatrzeniowej.

Od 1982 r. K. S. leczył się na niewydolność kręgosłupa. Z tego powodu był wielokrotnie hospitalizowany i długotrwale przebywał na zwolnieniach lekarskich. Od początku 1984 r. korzystał ze zwolnienia lekarskiego. W czasie hospitalizacji na Oddziale (...) Wojewódzkiego Szpitala (...) w Ł. w okresie od 23 stycznia do 23 lutego 1984 r. przeszedł zabieg operacyjny przepukliny (...), (...) kręgosłupa. Po zakończeniu tego leczenia szpitalnego, w ramach zwolnienia lekarskiego był poddawany dalszemu leczeniu i rehabilitacji. W dniu 15 czerwca 1984 r. p.o. Naczelnika Wydziału Kadr (...) w Z. mjr J. G. skierował odwołującego się do Wojewódzkiej Komisji Lekarskiej przy Zarządzie (...) w Ł. w celu stwierdzenia zdolności K. S. do dalszego pełnia służby w (...) związku z wykorzystaniem przez niego w 1984 r. ponad 180 dni zwolnienia lekarskiego. Ostatecznie (...) Komisja Lekarska przy Zarządzie (...) w Ł. orzeczeniem nr (...) z dnia 3 października 1984 r. uznała odwołującego się trwale niezdolnym do służby w organach (...) i zaliczyła do trzeciej grupy inwalidzkiej z ogólnego stanu zdrowia. Z dniem 31 stycznia 1985 r. K. S. został zwolniony ze służby w (...). Z powyższego jasno wynika, że odwołujący się jedynie formalnie pełnił służbę w Sekcji (...)Wydziału(...) (...) w Z., co policyjny organ emerytalny przyznał w apelacji. Korzystając przez cały sporny okres ze zwolnienia lekarskiego był w tym czasie zwolniony z wykonywania wszelkich czynności związanych z tą służbą. W tym miejscu należy zaś zauważyć, że służba, o której mowa w art. 13b ust. 1 pkt 5 lit. „d” tiret 8 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) oraz ich rodzin, musiała być związana z faktycznym wykonywaniem czynności operacyjno-technicznych niezbędnych w działalności Służby Bezpieczeństwa. W związku z tym, że w okresie wskazanym w w/w informacji IPN nie wykonywał on takich czynności, co więcej, przebywając w tym okresie na zwolnieniu lekarskim nie wykonywał jakichkolwiek czynności na rzecz jednostki, w której formalnie pełnił służbę, przepis art. 15c w związku z art. 13b ust. 1 pkt 5 lit. „d” tiret 8 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) oraz ich rodzin nie może mieć zastosowania do ustalania wysokości emerytury policyjnej K. S..

Należy nadto zauważyć, treść dokumentów znajdujących się w aktach sprawy niniejszej oraz aktach pozwanego organu emerytalnego, które zostały przez Sąd Okręgowy poddane prawidłowemu badaniu i analizie, nie daje podstawy do stwierdzenia, że K. S. mogą być przypisane dokonane w spornym okresie działania, które mogą być kwalifikowane jako działania na rzecz totalitarnego państwa.

Z tych wszystkich względów zarzuty przedstawione w apelacji nie mogły być uznane za trafne i w związku z tym nie mogły uzasadniać zawartego w niej wniosku o zmianę ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku.

Zaskarżony wyrok odpowiada więc prawu, a apelacja jako bezzasadna, na podstawie art. 385 k.p.c., podlegała oddaleniu, czemu Sąd Apelacyjny dał wyraz w sentencji wyroku.